

Věc C-176/22

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Datum doručení:

8. března 2022

Předkládající soud:

Spetsializiran nakazatelen sad (Bulharsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

8. března 2022

Státní zastupitelství:

Spetsializirana Prokuratura

Obžalovaní:

BK

ZhP

USNESENÍ

Datum: 8. března 2022

Město: Sofia

Spetsializiran nakazatelen sad (Specializovaný trestní soud, Bulharsko)

... [OMISSIS]

... [OMISSIS]

- 1 ... [OMISSIS] Předkládající soud se rozhodl předložit Soudnímu dvoru Evropské unie žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se použití článku 6 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/13/EU ze dne 22. května 2012 o právu na informace v trestním řízení.

Na základě tohoto rozhodnutí stojí předkládající soud před dalším problémem, a sice zda musí přerušit projednávání věci nebo zda v něm může pokračovat ve vztahu k jiným otázkám než těm, které byly uvedeny v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

Vzhledem k tomu, že je otázka přerušení původního řízení v případě předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce upravena unijním právem – článkem 23 statutu Soudního dvora – nepochybně o ní nelze rozhodnout bez předchozího stanoviska Soudního dvora, který jediný může podat závazný výklad unijního práva.

- 2 Z tohoto důvodu je třeba předložit následující žádost o rozhodnutí o předběžné otázce:

Předběžná otázka

Musí být článek 23 statutu Soudního dvora vykládán v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie, je povinen přerušit původní řízení jako celek, nebo postačuje, pokud je přerušena pouze ta část původního řízení, které se předběžná otázka týká?

Skutkový stav

- 3 Dne 26. února 2021 podala Spetsializirana prokuratura (Specializované státní zastupitelství, Bulharsko) u předkládajícího soudu obžalobu na BK a ZhP. Oběma osobám klade za vinu, že se měly jako policejní vyšetřovatelé dohodnout na spáchání trestných činů podle čl. 301 odst. 1 až 3 a čl. 302 bodů 1 a 2 Nakazatelen kodeks (trestní zákoník, dále jen „NK“), a sice požadování a přijetí úplatků v souvislosti s výkonem jejich služby (za provedení či neprovedení služebních úkonů nebo za spáchání trestného činu během služby), tím, že se při zneužití pravomoci úřední osoby dopustí vydírání (trestný čin podle čl. 321 odst. 6 NK). Dále se uvádí, že se BK jako pachatel a ZhP jako pomocník měli dopustit čtyř samostatných korupčních jednání vůči dvěma podezřelým v trestní věci, kterou BK vyšetřoval [trestný čin podle čl. 30[2] bod 1 a bod 2 písm. b) ve spojení s čl. 301 odst. 2 a odst. 1, čl. 26 odst. 1 a čl. 20 odst. 4 NK].
- 4 Obhajoba vznesla řadu námitek. Jedna z nich, kterou přednesla obhajoba BK, se týká správnosti právní kvalifikace čtyř korupčních jednání, jak ji provedlo státní zastupitelství.

Předkládající soud vyslechl obě osoby, od kterých měl BK podle státního zastupitelství požadovat úplatky, ohledně přesné povahy jejich vztahů k obžalovaným. Za této situace je předkládající soud toho názoru, že námitka obhajoby BK je dostatečně závažná a že je třeba případně zvážit možnou změnu kvalifikace činu. Předkládající soud proto považuje za nutné obrátit se na Soudní dvůr s žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce ohledně použití čl. 6 odst. 3 a 4 směrnice 2016/343*, ve vztahu k této změně kvalifikace.

* – pozn. překl.: pravděpodobně se má na mysli směrnice 2012/13/EU.

- 5 Obhajoba BK a ZhP má námitky i vůči dalším aspektům obžaloby. Kritizují zejména způsob, jakým byli BK a ZhP zadrženi, včetně nálezu označených peněz v kanceláři ZhP (státní zástupce tvrdí, že BK tyto peníze požadoval a obdržel od jednoho z podezřelých proto, aby provedl služební úkon, totiž aby mu vrátil motorové vozidlo, které bylo zajištěno jako nástroj trestné činnosti).

K zadržení BK a ZhP došlo v jejich služebních prostorách. Jejich část (zejména chodby) byla vybavena videokamerami, které zaznamenaly část zatčení, jakož i řadu úkonů policistů, kteří se zadržení BK a ZhP zúčastnili, včetně pozdějšího nálezu označených peněz v kanceláři ZhP.

Předkládající soud se rozhodl vyslechnout osoby, které se zadržení BK a ZhP zúčastnily nebo mu byly přítomny, a prověřit videozáznamy; kromě toho byl vyžádán technický posudek k těmto záznamům.

- 6 K okamžiku předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce byl v původním řízení připuštěn zhotovený technický posudek, byly vyslechnuty některé osoby, které se zúčastnily zadržení BK a ZhP (nejméně tři další musejí být ještě vyslechnuty), a byly částečně prověřeny záznamy jedné z kamer (zbytek je třeba ještě prověřit, stejně jako záznamy z další kamery).

Nezávisle na tom zbývá rozhodnout ještě o připuštění důkazního materiálu získaného pomocí speciálních zpravodajských prostředků, a sice skrytou videokamerou a skrytým mikrofonom, které měl u sebe jeden z podezřelých při svých setkáních s BK a ZhP.

Kromě toho má obhajoba možnost předkládat vlastní doplňující důkazní návrhy.

- 7 Za těchto okolností by předkládající soud mohl pokračovat v projednávání věci i navzdory žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. Zejména by mohl pokračovat v dokazování. Tyto důkazy se týkají jiných otázek než těch, které jsou předmětem žádosti.

Teprve po skončení dokazování by předkládající soud přerušil řízení, aby vyčkal odpovědi Soudního dvora.

Po obdržení této odpovědi by pokračoval v jednání, případně by dal odpovídající pokyn ke změně právní kvalifikace, kterou zde možná bude nutné provést, a po vyslechnutí účastníků řízení by ve věci samé rozhodl.

- 8 Je však třeba uvážit, že předkládající soud při předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce používá unijní právo, včetně článku 23 statutu Soudního dvora.

Je tedy třeba objasnit, zda toto ustanovení takový postup připouští.

Unijní právo

- 9 Smlouva o fungování Evropské unie (Úř. věst. 2012, C 326, s. 47), protokol (č. 3) o statutu Soudního dvora Evropské unie (Úř. věst. 2016, C 202, s. 210).

„Článek 23

V případech uvedených v článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie doručí příslušný vnitrostátní soud Soudnímu dvoru své rozhodnutí, jímž bylo řízení přerušeno a věc předložena Soudnímu dvoru. Toto rozhodnutí pak oznámí vedoucí soudní kanceláře Soudního dvora účastníkům řízení, členským státům a Komisi, jakož i orgánu, instituci nebo jinému subjektu Unie, který přijal akt, jehož platnost nebo výklad je předmětem sporu.“

Odůvodnění předběžné otázky

- 10 Podle předkládajícího soudu je zjevné, že předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce vede nevyhnutelně k přerušení rozhodování vnitrostátního soudu o předložené otázce. Právě proto, že předkládající soud nemůže sám bez výkladu Soudního dvora o této otázce rozhodnout, musí své rozhodnutí nutně odložit, dokud neobdrží odpověď Soudního dvora.
- 11 Vnitrostátní soud, který se zabývá komplexní obžalobou, je na druhé straně často konfrontován s potřebou provést procesní úkony, které se týkají i jiných otázek, než je ta, která byla předložena.
- 12 Čistě technicky by v určitých případech nebyl problém, pokud by se přerušení stanovené v článku 23 statutu Soudního dvora nevztahovalo na původní řízení jako na celek, ale pouze na tu část, ohledně níž byla podána žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. Ve vztahu k ostatním otázkám by tedy mohlo projednávání věci pokračovat.

Taková technická možnost je dána v původním řízení (viz výše, body 6 a 7).

V každém případě by však bylo nejprve nutné vyčkat odpovědi Soudního dvora na žádost, než by bylo možné ve věci samé rozhodnout.

- 13 Tímto způsobem by byla omezena časová ztráta spojená s přerušением řízení. To by vedlo k dodržení přiměřené lhůty k projednání věci (čl. 47 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie).

Projednání věci v přiměřené lhůtě je hodnota chráněná unijním právem (usnesení Soudního dvora ze dne 12. února 2019, *RH*, C-8/19 PPU, ECLI:EU:C:2019:110, bod 32). Neměla by být opomíjena kvůli ochraně jiné hodnoty, a sice správného použití unijního práva vnitrostátním soudcem. Obě hodnoty by měly být uvedeny do souladu namísto toho, aby jedna nahrazovala druhou.

- 14 Vnitrostátní soudce by neměl být postaven před alternativu buď předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, která by vedla ke zbytečnému přerušení celého řízení, nebo od takové žádosti upustit, aby takovému přerušení zamezil a mohl rozhodnout v přiměřené lhůtě.

Tato alternativa může mít na vnitrostátního soudce pouze odrazující účinek, pokud jde o možnost předložit žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

- 15 Nemělo by se zapomínat, že každý vnitrostátní soudce je jako takový jmenován příslušnými vnitrostátními orgány, aby plnil úkoly v oblasti vnitrostátního soudnictví. Jeho úkolem je především rozhodovat o otázkách, které mu byly předloženy proto, aby v dané věci rozhodl. Předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce je pouze technickým prostředkem k zajištění legality jeho rozhodnutí podle unijního práva. Předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce není zejména předmětem vnitrostátního řízení ani bezprostředním úkolem vnitrostátního soudce.

- 16 Dále způsob, jakým má být vedeno vnitrostátní trestní řízení, včetně ustanovení o jeho přerušení, není upraven unijním právem. Unijní právo nepochybně upravuje žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 267 SFEU; otázku přerušení původního řízení upravuje rovněž pouze v případě, že je toto přerušení nezbytné pro zajištění toho, že rozhodnutí Soudního dvora o žádosti povede k užitečnému výsledku.

Použití unijního práva v určitých oblastech týkajících se trestního práva a trestního řízení by se nemělo rozšiřovat na jiné otázky, které s tímto přímo nesouvisí [čl. 82 a 83 ve spojení s čl. 2 odst. 2 a čl. 4 odst. 2 písm. j) SFEU].

- 17 Vyvstává tedy otázka, zda musí být článek 23 statutu Soudního dvora vykládán v souladu se zásadou proporcionality, totiž v tom smyslu, že podle tohoto ustanovení smí být vnitrostátní řízení přerušeno pouze v té části, která se týká rozhodnutí o předběžné otázce. V určitých případech by to umožnilo pokračovat ve zbývajících částech vnitrostátního řízení a přerušit řízení až poté, co byly provedeny příslušné procesní úkony, aby se vyčkalo odpovědi Soudního dvora.

Nebo zda musí být uvedené ustanovení vykládáno v tom smyslu, že ukládá vnitrostátnímu soudu povinnost přerušit vnitrostátní řízení jako celek, aniž by se posuzovalo, zda se předběžná otázka týká problému, ohledně kterého může být rozhodnutí odloženo, zatímco se mezitím budou provádět jiné procesní úkony, jako je třeba dokazování.

- 18 Podobný problém byl zmíněn v bodě 80 rozsudku Soudního dvora ze dne 21. prosince 2021, *Euro Box Promotion a další*, C-379/19, ECLI:EU:C:2021:1034. Tam bylo uvedeno sdělení předkládajícího soudu, podle kterého bylo přerušení původního řízení soudem druhého stupně zrušeno a řízení pokračovalo ohledně jiných otázek.

Přitom je však zřejmé, že Soudní dvůr se dále zabýval žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce a sám odpověděl na otázky, které byly ve věci položeny (body 155 až 175, 214 až 263). Přípustnost žádosti byla posuzována z jiného hlediska než z důvodu, že původní řízení pokračovalo a nebylo přerušeno (body 137 až 141).

V této souvislosti vyvstává rovněž otázka, jakou povahu má povinnost přerušit původní řízení stanovená v článku 23 statutu Soudního dvora, v jakém rozsahu platí a jaké důsledky má její nesplnění.

- 19 V konečném důsledku má předkládající soud za to, že musí přerušit původní řízení jako celek. To je nezbytné vzhledem k povaze předběžné otázky. Pokud by předkládající soud navzdory této předběžné otázce pokračoval v projednávání věci úkony uvedenými v bodech 6 až 7, vyvolalo by to důvodné pochybnosti, že tím porušuje unijní právo.

Těmito úkony by předkládající soud navíc připravil odpověď Soudního dvora o jakýkoliv užitečný účinek, protože by bylo předložení předběžné otázky nepřipustné.

Z těchto důvodů bylo přijato toto

USNESENÍ:

Soudní jednání nařízená na 15. března 2022 a 25. března 2022 se RUŠÍ.

ŘÍZENÍ SE PŘERUŠUJE.

Soudnímu dvoru Evropské unie se PŘEDKLÁDÁ ŽÁDOST O ROZHODNUTÍ O PŘEDBĚŽNÉ OTÁZCE, jejíž obsah je uveden výše pod bodem 2.

... [OMISSIS]